

ບົດລາຍງານ

ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືກັບບັນດາພາກສ່ວນ

ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນຂະແໜງອຸດສະຫະກຳໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ທີ່ຂື້ນກັບເມືອງວຸງງໄຊ ແຂວງຫົວພັນ.

ທີ່ ຊັ້ນ4 ຂອງ ພະແນກການເງິນ, ເມືອງຊຳເໜືອ, ແຂວງຫົວພັນ ຄັ້ງວັນທີ 20 ມີນາ 2012

©2012, All Rights Reserved

ຮງນໂດຍ:

ສົມພອນ ເຮືອງວົງສາ, ວິຊາການ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທືນ ເພັດສຸລະພົນ ຈຸລະຖິດາ, ທີ່ປຶກສາ ດ້ານພັດທະນາ ແຜນຍຸດທະສາດ ແລະ ນະໂຍບາຍ 23 ມີນາ 2012

ໂຄງການ ພັດທະນາໄມ້ປ່ອງ ແຂວງທົວພັນ Bamboo Sector Development Project, Houaphanh Province

ສາລະບານ

1.	ຄວາມເປັນມາ	3
2.	ພາກສະເໜີ	4
3.	ຈຸດປະສົງຂອງການປະຊຸມ	5
4.	ບັນດາພະແນກການ ແລະ ກົມກອງທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ	5
5.	ການດຳເນີນກອງປະຊຸມ ໂດຍລວມ	6
6.	ຂະບວນການ ແລະ ວິທີດຳເນີນກອງປະຊຸມໂດຍລະອຽດ	7
7.	ຜົນ ໄດ້ຮັບຂອງການປະຊຸມປຶກສາຫາລື	8
	7.1. ທິດທາງແກ້ໄຂ ເພື່ອສະໜອງໄມ້ປ່ອງໃຫ້ໂຮງງານໃຫ້ພຽງພໍ	8
	7.2. ທິດທາງແກ້ໄຂ ເພື່ອປັບປຸງລາຄາຊື້ຂາຍໃຫ້ຊາວບ້ານ	9
	7.3. ການພັດທະນາ ນະໂຍບາຍຫຼຸດຜ່ອນອາກອນໂກຕ້າໄມ້ປ່ອງ	9
8.	ບົດສະຫຼຸບຫຍໍ້	9
9.	ຂໍ້ສະເໜີ່	10
10.	. ບົດຮຸງນທີ່ຖອດຖອນໄດ້	10

1. ຄວາມເປັນມາ

ຂະແໜງການ ພັດທະນາໄມ້ປ່ອງ ຂອງແຂວງຫົວພັນ ແມ່ນກຳລັງລິເລີ່ມການຫັນທິດຈາກການຕະລິດ ແບບດັ່ງເດີມ ໃຫ້ກ່າວໄປສູ່ ການຕະລິດແບບອຸດສະຫະກຳຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ການຄ້າ. ນັບຕັ້ງແຕ່ ຊຸມປີ 2007 ໂຮງງານຕະລິດຝຸ່ນເຈັ້ຍ ຢູ່ເມືອງສົບເບົາ ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນການຕະລິດແປຮູບໄມ້ປ່ອງທຸກ ຂະນິດ ເພື່ອຕະລິດເປັນຝຸ່ນເຈັ້ຍອັດແຫ້ນ ແລ້ວສົ່ງອອກໄປປະເທດເພື່ອນບ້ານ ຫວງດນາມ ແລະ ຈີນ ເພື່ອຕະລິດເປັນເຈັ້ຍຈູດໄຫວ້ຕາມສາສະໜາພຸດ, ໂຮງງານຝຸ່ນເຈັ້ຍດັ່ງກ່າວ ຖືວ່າເປັນໂຮງງານບຸກເບີກ ແຫ່ງທຳອິດຂອງອຸດສະຫະກຳໄມ້ປ່ອງແຂວງຫົວພັນ ແຕ່ວ່າ ລະບົບລະບາຍນ້ຳເສຍ ຍັງເປັນຂໍ້ທີ່ຈະ ຕ້ອງໄດ້ປະເມີນເພີ້ມຕື່ມອີກ. ໃນທ້າຍປີ 2008, ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງສຸພາພອນ-ແທ້ງ ແຫ່ງທີ່ສອງ ແມ່ນໄດ້ເຂົ້າມາລົງທືນຢູ່ເມືອງວງງໄຊ ໂດຍການຖືຫຸ້ນຮ່ວມກັນລະຫວ່າງນັກທຸລະກິດລາວ ແລະ ຫວງດນາມ. ຈາກນັ້ນ, ໂຮງງານດັ່ງກ່າວແມ່ນສາມາດດຳເນີນກິດຈະການໄດ້ພງງແຕ່ປີດງວ ກໍ່ປິດ ກິດຈະການລົງໃນທ້າຍປີ 2009 ອັນເນື່ອງມາຈາກ ຂາດວັດຖຸດີບ ແລະ ສະກຸນເງິນກີບລາວແຂງຕົວ ສູງກວ່າເງິນດົ້ງຫວງດນາມ. ມາໃນປະຈຸບັນ, ໂຮງງານດັ່ງກ່າວມີແຕນຈະຟື້ນກິດຈະການຄືນໃໝ່.

ໃນຖັດປີຕໍ່ມາ, ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ເລມິນເຈົາ ແລະ ວົງທອນພ້ອມດ້ວຍເລຊວານແທ້ງ ກໍ່ໄດ້ໃຫ້ ຄວາມສົນໃຈໃນທຸລະກິດໄມ້ປ່ອງ ເຊີ່ງສອງໂຮງງານດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ເຄື່ອນໄຫວການຜະລິດໃນປີ 2009 (ເລມິນເຈົາ) ແລະ 2010 (ວົງທອນ ແລະ ເລຊວານແທ້ງ). ໂດຍສ່ວນໃຫຍ່, ສອງໂຮງງານ ດັ່ງກ່າວແມ່ນຜະລິດໄມ້ ໜານດີ້ວ, ໄມ້ກ້ານທູບ, ໄມ້ທູ່, ໄມ້ສູງບເອັນ ແລະ ໄມ້ຈີ້ມແຂ້ວ. ຜະລິດ ຕະພັນເຄິ່ງສຳເລັດຮູບແມ່ນຂາຍສົ່ງໄປຫວງດນາມໂດຍກີງ. ແຕ່ໜ້າເສຍດາຍ, ໃນຕົ້ນປີ 2012 ໂຮງງານແປຮູບວົງທອນ ພົບວິກິດການ ຂາດວັດຖຸດີບປ້ອນໂຮງງານ ເນື່ອງຈາກຊາວບ້ານບໍ່ສາມາດ ຕັດໃຫ້ໄດ້ ແລະ ໂຮງງານດັ່ງກ່າວມີແນວໂນ້ມຈະປິດກິດຈະການ ເຊິ່ງມູນຄ່າມະຫາສານໃນການລົງ ຫີນສ້າງທາງເຂົ້າໄປຫາປ່າໄມ້ປ່ອງ.

ແຕ່ໃນປະຈຸບັນນີ້, ຍັງເຫຼືອພຽງແຕ່ ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງເລມິນເຈົາ ທີ່ພະຍາຍາມສືບຕໍ່ ໃຫ້ຜ່ານຜ່າ ວິກິດການ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ສາມາດຄາດການໄດ້ວ່າ ໂຮງງານເລມິນເຈົາຈະປິດກິດຈະການເມື່ອໃດ ຖ້າຫາກ ສາມບັນຫາຫາກບໍ່ຖືກແກ້ຄື: 1. ຂາດວັດຖຸດີບປ້ອນໂຮງງານ ຍ້ອນຊາວບ້ານບໍ່ຕັດໄມ້ປ້ອນໂຮງງານ; 2. ລາຄາຊື້ຂາຍໃຫ້ມີຄວາມເປັນທຳຕໍ່ຊາວບ້ານ; 3. ນະໂຍບາຍການຫຼຸດຜ່ອນອາກອນໂກຕ້າ ຖືກອະນຸມັດ ແລະ ຮັບຮອງ ເພື່ອສ້າງແຮງຈູງໃຈ ດືງດູດເອົານັກລົງທືນ.

ຕາຕະລາງ. 1 ບັນດາໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ຢູ່ແຂວງຫົວພັນ

ຊື່ໂຮງງານ	ປະເພດທຸລະກິດ	% ການຖືຫຸ້ນ	ສະຖານທີ່	ຕ່ອງໂສ້ຜະລິດ ຕະພັນ	ຊະນິດໄມ້ປ່ອງ	ລາຍລະອງດຕິດຕໍ່
ວົງທອນ ແລະ	ໂຮງງານແປຮູບ	ທືນສົມທິບ	ບ້ານພູນກາງ,	ໄມ້ໜານ, ໄມ້	ໄມ້ກວັນ,	ໂທ.+856
ເລຊວານແທ້ງ	ໄມ້ປ່ອງ ເລ	ລະຫວ່າງ	ເມືອງວງງໄຊ	ດີ້ວ,	ไม้เรี้ย	(030)5161347
	ຊວານແທ້ງ	ນັກທຸລະກິດລາວ-		ໄມ້ກ້ານທູບ,		+856(020)
		ຫວງດ		ໄມ້ຈີ້ມແຂ້ວ		98364009
ເລມິນເຈົາ	ໂຮງງານແປຮູບ	100% ຖືຫຸ້ນ	ບ້ານເດີຍ,	ໄມ້ດີ້ວ, ນານ	ໄມ້ກວັນ,	ໂທ.+856

	ໄມ້ປ່ອງ ເລມິນ	ໂດຍ ຄົນຫວງດ	ເມືອງວງງໄຊ	ໄມ້ກ້ານທູບ,	ໄມ້ລວງ,	(020)23484603
	୍ଦିବ			ໄມ້ຈີ້ມແຂ້ວ,	ไม้เรี้ย	
				ໄມ້ສູງບເອັນ		
ສຸພາພອນ	ໂຮງງານແປຮູບ	ທືນສົມທ <u>ິ</u> ບ	ບ້ານວັງໄຮ່,	ໄມ້ກ້ານທູບ,	ໄມ້ກວັນ,	ໂທ.+856
ແລະ ແທ້ງ	ໄມ້ປ່ອງ ສຸພາ	ລະຫວ່າງ	ເມືອງວງງໄຊ	ໄມ້ຈີ້ມແຂ້ວ,	ไม้เรี้ย	(020)55665017
	ພອນ	ນັກທຸລະກິດລາວ-		ໄມ້ສູງບເອັນ,		+856(064)312315
		ຫວງດ		ไม้ทู่		
ລອງ	ໂຮງງານຝຸ່ນ	100% ນັກທຸລະ	ບ້ານເມືອ <u>ງ</u>	ฝุ่มเจั้ย	ທຸກຊະນິດໄມ້	ໂທ.+84 931 204
	ເຈັ້ຍສົບເບົາ	ກິດຫວງດນາມ ຖື	ຮົ່ມ, ເມືອງ			674
		ขุ้ม	ວງງໄຊ			

(ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: SNV, 2012)

2. ພາກສະເໜີ

ເພື່ອໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນວຸງກງານພັດທະນາການເພີ້ມມູນຄ່າຕາມກົນໄກການຕະຫຼາດ ໄມ້ປ່ອງ ພ້ອມທັງສ້າງ, ພັດທະນາ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີນະໂຍບາຍທີ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາທຸລະກິດ ໄມ້ປ່ອງ ຢູ່ແຂວງຫົວພັນ ໂດຍເອົາຊຸມຊົນເປັນບ່ອນອີງ. ປະເດັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ອົາໃຈໃສ່ກໍ່ຄື: ການ ສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈໃຫ້ພາກທຸລະກິດຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ໃຫ້ດຳເນີນການຕະລິດແປຮູບໄມ້ປ່ອງຈາກເຄິ່ງສຳເລັດ ຮູບ ໃຫ້ກ້າວໄປເຖິງ ການເປັນຕະລິດຕະພັນສຸດທ້າຍ " ສຳເລັດຮູບ " ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ແມ່ນ ກະຈາຍຢ່າງທີ່ວເຖິງ ນັ້ນກໍ່ຄື ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ປະຊາຊົນມີລາຍຮັບເພີ່ມຂື້ນ ແລະ ມີອາຊີບໝັ້ນຄົງ, ພາກທຸລະກິດ ມີຜົນກຳໄລ ແລະ ພາກລັດ ມີແຫຼ່ງລາຍໄດ້ເຂົ້າສູ່ຄັງແຫ່ງຊາດ ໂດຍ ຜ່ານການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນໄມ້ປ່ອງທຳມະຊາດແບບຍືນຍົງ. ຕະຫຼອດໄລຍະ 6 ປີຜ່ານມາ, ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ແມ່ນຕະລິດບໍ່ເຕັມເມັດເຕັມໜ່ວຍ ອັນເນື່ອງມາຈາກ ຂາດວັດຖຸດີບປ້ອນໂຮງງານ ແລະ ປະຈຸບັນ ມີແນວໂນ້ມເຫຼືອພຽງໂຮງງານດຽວ ທີ່ສືບຕໍ່ຕະລິດ ແລະ ກໍ່ອາດຈະ ປິດ ຖ້າພົບບັນຫາຂາດວັດຖຸດີບປ້ອນໂຮງງານຄ້າຍຄືກັບແຫ່ງອື່ນໆ.

ດ້ວຍເຫດນີ້, ພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທືນ ໃນນາມຂອງ ຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການ ພັດທະນາ ໄມ້ປ່ອງ ແຂວງຫົວພັນ ຮ່ວມກັບອຳນາດການປົກຄອງເມືອງວຸງງໄຊ ພ້ອມກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂັ້ນ ແຂວງ ຈຶ່ງໄດ້ຈັດກອງປະຊຸມປົກສາຫາລື ກັບບັນດາພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນີ້ຂື້ນ ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍຍຸດ ທະສາດຂອງໂຄງການພັດທະນາໄມ້ປ່ອງ ແຂວງຫົວພັນ ແລະ ກິດຈະກຳຫຼັກຂອງກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວ ນີ້ ແມ່ນເພື່ອ ນຳສະເໜີບົດສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງຢູ່ເມືອງວຸງງໄຊ ແລະ ສົບເບົາ, ແຂວງຫົວພັນ ເພື່ອຍົກເອົາຂໍ້ພົບເຫັນມາປົກສາຫາລື ແລະ ກຳນົດແນວທາງໃນການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດຮ່ວມກັນ. ກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວແມ່ນ ໄດ້ໄຂຂື້ນຢ່າງເປັນທາງການ ໃນເວລາ 8 ໂມງ 30 ນາທີ ໃນວັນອັງຄານ ຂອງວັນທີ 20 ມີນາ ປີ 2012, ຢູ່ທີ່ຫ້ອງປະຊຸມ ຊັ້ນ 4 ຂອງ ພະແນກ ການ ເງິນ ແຂວງຫົວພັນ ພາຍໃຕ້ການເປັນປະທານຂອງ ທ່ານ ໄມເລີຍ ພີມມະສອນ; ຮອງຫົວໜ້າພະແນ ກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທືນແຂວງຫົວພັນ ແລະ ທັງເປັນຜູ້ຕ່າງໜ້າ ຄະນະຊີ້ນຳ ໂຄງການ ພັດທະນາໄມ້ປ່ອງຂອງແຂວງຫົວພັນ.

ກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວໄດ້ມີຜູ້ແທນທີ່ຖືກເຊີນຕ່າງໜ້າໃຫ້ແກ່ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງເຂົ້າຮ່ວມ ທັງໝົດ 30 ທ່ານ, ເປັນຍິງ 7 ທ່ານ. ໃນນັ້ນ, ຜູ້ແທນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມແມ່ນມາຈາກພະແນກການອ້ອມຂ້າງແຂວງ, ຫ້ ອງການກ່ຽວຂ້ອງຂັ້ນເມືອງ, ອຳນາດການປົກຄອງຂັ້ນບ້ານ, ຕົວແທນກຸ່ມຕັດໄມ້ປ້ອນໂຮງງານ, ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ, ບໍລິສັດທີ່ປຶກສາໂພໄຊ, ແລະ ອົງການ GRET-SNVກໍ່ໄດ້ເຂົ້າມາຮ່ວມ ເພື່ອຄົ້ນຄວ້າປຶກສາຫາລືກັນ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງເງື່ອນໄຂ ການລົງທືນໃຫ້ຫຼາຍຂື້ນໃນຂະແໜງອຸດ ສະຫະກຳໄມ້ປ່ອງ ແລະ ທັງສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງທີ່ມີ ໃຫ້ໄດ້ສືບຕໍ່ດຳເນີນ ທຸລະກິດເພື່ອສ້າງລາຍໄດ້ແກ່ຊາວບ້ານຢ່າງໝັ້ນຄົງ.

ຕະຫຼອດໄລຍະເວລາການດຳເນີນກອງປະຊຸມເຄິ່ງຄາບ, ທ່ານ **ສົມພອນ ເຮືອງວົງສາ**, ທ່ານ **ເພັດ** ສຸລະພົນ ຈຸລະຖິດາ ແລະ ອາຈານ ສຸວັນເພັງ ພົມມະສານ ໃນນາມຂອງ ຄະນະຈັດຕັ້ງພິທີ ໄດ້ ລະດົມຄວາມຄິດ ແລະ ອຳນວຍການສົນທະນາຫາລື ໃຫ້ເກີດໃນທາງທີ່ສ້າງສັນ ເຊິ່ງໄດ້ບັນລຸຂໍ້ຕົກລົງ ຮ່ວມກັນໃນທີ່ປະຊຸມໄດ້ 3 ຫົວຂໍ້ຫຼັກ ທີ່ຈະນຳໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເພື່ອແກ້ໄຂຂອດບັນຫາ ທີ່ຊ້ຳເຮື້ອ ຕະຫຼອດໄລຍະ 6 ປີຜ່ານມາ. ໃນນັ້ນ, 3 ຫົວຂໍ້ຫຼັກເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນຈະນຳໄປ ປົກສາຫາລືລົງເລີກອີກຄັ້ງ ກັບພະແນກ ການເງິນ, ຂະແໜງສວຍສາອາກອນ, ພະແນກ ອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, ພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທືນ.

3. ຈຸດປະສົງຂອງກອງປະຊຸມ

ເພື່ອສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການລົງທືນໃຫ້ຫຼາຍຂື້ນໃນຂະແໜງອຸດສະຫະກຳໄມ້ປ່ອງ ແລະ ພ້ອມທັງສ້າງ ຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ ໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງທີ່ມີຢູ່ໃນປະຈຸບັນໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ. ດັ່ງນັ້ນ, ກອງປະຊຸມ ປຶກສາຫາລື ກັບບັນດາພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຈຶ່ງເຊື້ອເຊີນເອົານາຍບ້ານ, ຕ່າງໜ້າກຸ່ມຕັດໄມ້ປ້ອນ ໂຮງງານ, ນັກທຸລະກິດ, ອຳນາດການປົກຄອງຂອງເມືອງ ແລະ ພະແນກການຂອງລັດຂັ້ນແຂວງ ເຂົ້າມາສົນທະນາໃນໂຕະມົນ ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອ:

- ພົບປະໂອ້ລົມກັນ ເພື່ອສ້າງບັນຍາກາດສາຍພົວພັນທີ່ດີກັບທຸກພາກສ່ວນ
- ເປີດເວທີໃຫ້ຊາວບ້ານ ແລະ ໂຮງງານ ນຳສະເໜີແຜນການຜະລິດ ແລະ ທຸລະກິດຢູ່ລອດ
- ຍົກປະເດັນຂື້ນມາປຶກສາຫາລື ແລະ ແກ້ໄຂ ຕໍ່ກັບ ການພັດທະນາຂະແໜງໄມ້ປ່ອງ
- ກຳນົດຫາແນວທາງນຳໄປສູ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃຫ້ໄປສະໜັບສະໜູນ ແຜນຍຸດທະສາດ ພັດທະນາໄມ້ປ່ອງຂອງ ແຂວງຫົວພັນ

4. ບັນດາພະແນການ ແລະ ກົມກອງທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ

ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືນີ້ ແມ່ນໄດ້ເຊີນບັນດາພະແນກການ, ກົມກອງ, ອຳນາດການປົກຄອງເມືອງ, ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ, ຊາວບ້ານ, ພາກເອກະຊົນ ແລະ ອົງການສາກົນ ເພື່ອຮ່ວມກຳນົດທິດ ທາງແກ້ໄຂບັນຫາຮ່ວມກັນ ເຊິ່ງປະກອບມີບັນດາລາຍຊື່ຂ້າງລຸ່ມນີ້:

- 1. ທ່ານ ໄມເລີຍ ພີມມະສອນ, ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທືນ
- 2. ທ່ານ ພອນແສງ ຊົມວາດວົງ, ຫົວໜ້າຂະແໜງ ອຸດສະຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ

- 3. ທ່ານ ເພັດສາຄອນ ແກ້ວວິລາວັນ, ຮອງຫົວໜ້າຂະແໜງປ່າໄມ້
- 4. ທ່ານ ຄຳ ໂຮມມີໄຊ, ຮອງເຈົ້າເມືອງ ເມືອງວຸງງໄຊ
- 5. ທ່ານ ອິນພອນ ຄຳມີໄຊ, ຮອງຫົວໜ້າຫ້ອງການອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າເມືອງວຽງໄຊ
- 6. ທ່ານ ນາງ ເມຍ ເລມິນເຈົາ, ຜູ້ຈັດການໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ
- 7. ທ່ານ ແທງ, ຜູ້ຈັດການໂຮງງານແປຮູບສຸພາພອນ
- 8. ທ່ານ ເຄີຍທອງ ພີມມະທອນ, ຜູ້ຊ່ວຍຜູ້ຈັດການໂຮງງານແປຮູບວົງທອນ
- 9. ທ່ານ ໂດ໋ຫວຸງດ, ຕ່າງໜ້າເລຊວານແທງຄູ່ຮ່ວມທຸລະກິດວົງທອນ
- 10. ທ່ານ ສົມພອນ ເຮືອງວົງສາ, ວິຊາການ ພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທືນ
- 11. ທ່ານ ສຸວັນເພັງ ພົມມະສານ, ທີ່ປຶກສາອາວຸໂສ ດ້ານການຕະຫຼາດເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ
- 12. ທ່ານ ພູວາ ດາລາວົງໄຊ, ທີ່ປຶກສາ ດ້ານພັດທະນາທຸລະກິດ
- 13. ທ່ານ ເຫວດ ສຸດທິວົງ, ທີ່ປຶກສາອາວຸໂສ ດ້ານການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້
- 14. ທ່ານ ເພັດສຸລະພົນ ຈຸລະຖິດາ, ທີ່ປຶກສາ ດ້ານແຜນຍຸດທະສາດ ແລະ ນະໂຍບາຍ
- 15. ທ່ານ ຄຳເຫຼັກ ເຮືອງໂພໄຊ, ອຳນວຍການບໍລິສັດທີ່ປຶກສາພັດທະນາ
- 16. ທ່ານ ໄມລາ, ນາຍບ້ານ ບ້ານນາຫໍ
- 17. ທ່ານ ວົງສີ, ກຸ່ມຕັດໄມ້ ບ້ານນາຫໍ
- 18. ທ່ານ ສົມສີ, ນາຍບ້ານ ບ້ານໂສຍ
- 19. ທ່ານ ສອນມະນີ, ນາຍບ້ານ ບ້ານເດີຍ
- 20. ທ່ານ ສິງພອນ, ນາຍບ້ານ ບ້ານພູນສ້ານ
- 21. ທ່ານ ຈັນພົງ, ກຸ່ມຕັດໄມ້ບ້ານພູນສ້ານ
- 22. ທ່ານ ພູທອງ, ນາຍບ້ານ ບ້ານພູນເໜືອ
- 23. ທ່ານ ໄມສີ, ນາຍບ້ານ ບ້ານພູນກາງ
- 24. ທ່ານ ຈັນພອນ, ນາຍບ້ານ ບ້ານນາຕານ
- 25. ທ່ານ ອໍ່າພອນ, ກຸ່ມຕັດໄມ້ບ້ານນາຕານ
- 26. ນາງ ດາລິວັນ ຜຸດຜ່ອງ, ນັກວິຊາການລຸ້ນໃໝ່ ດ້ານແຜນທຸລະກິດ
- 27. ທ່ານ ສິດທິເດດ ເງື່ອມບຸບຜາ, ນັກວິຊາການລຸ້ນໃໝ່ ດ້ານເຄືອຄ່າຍການຕະຫຼາດ
- 28. ນາງ ໄມຄຳ ສຸຂະທຳມະວົງ, ຫົວໜ້າບໍລິຫານອົງການ SNV ປະຈຳແຂວງຫົວພັນ
- 29. ນາງ ນຸອັກສອນ ແກ້ວດວງສິນ, ນັກສຶກສາລົງເຝຶກງານ
- 30. ນາງ ວອນມະນີ ພົມມະລາດ, ນັກສຶກສາລົງເຝຶກງານ

5. ການດຳເນີນກອງປະຊຸມໂດຍລວມ

ກອງປະຊຸມ ແມ່ນດຳເນີນ ແລະ ໃຊ້ເວລາພູງງເຄິ່ງວັນ, ຜູ້ຈັດຕັ້ງພິທີ ແມ່ນໄດ້ນຳສະເໜີສະພາບ ລວມຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຕັດໄມ້ປ້ອນໂຮງງານ , ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ເພື່ອເປີດແນວຄວມຄິດໃຫ້ຜູ້ ເຂົ້າຮ່ວມ ມີສ່ວນຮ່ວມປະກອບຄຳເຫັນຕໍ່ກັບການຊອກຫາວິທີທາງແກ້ໄຂຮ່ວມກັນ. ຈາກນັ້ນກໍ່ເປີດເວ ທີ່ສົນທະນາ ໂດຍໃຫ້ຕ່າງໜ້າແຕ່ລະໂຮງງານ, ບ້ານ ແລະ ກຸ່ມຕັດໄມ້ ຂື້ນນຳສະເໜີຮູບບແບບທີ່ຕົນ ຢາກໃຫ້ແກ້ໄຂອັນເປັນບຸລິມາສິດ. ຜູ້ດຳເນີນພິທີ ໄດ້ໃຊ້ບັດຄຳເປັນເຄື່ອງມືການປຶກສາຫາຄຳຕອບຮ່ວມ ກັນ ໂດຍການຄັດຈ້ອນສັງລວມປະເດັນໃຫ້ກະທັດຫັດ. ສຳລັບ ຄາບແລງ ແມ່ນປະຊຸມຮ່ວມສະເພາະ

ແຕ່ກຸ່ມໂຮງງານແປຮູບ ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍຜົນໄດ້ຮັບຂອງກອງປະຊຸມໃນຕອນເຊົ້າທີ່ໄດ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ ຈາກຫຼາຍຝ່າຍ.

6. ຂະບວນການ ແລະ ວິທີການດຳເນີນກອງປະຊຸມໂດຍລະອຸງດ

ໃນເຄິ່ງຄາບເຊົ້າຂອງກອງປະຊຸມນີ້, ຄະນະຜູ້ແທນຈາກຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງວຽງໄຊ, ຊາວບ້ານ, ແລະ ພາກທຸລະກິດໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ ໄດ້ຮັບຟັງການລາຍງານ ສະພາບ ລວມ, ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ຂອງຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຕັດໄມ້ປ້ອນໂຮງງານ ພ້ອມກັນນີ້ກໍ່ໄດ້ນຳສະເໜີ ແນວທາງໃນການແກ້ໄຂຕໍ່ກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງວ່າ ວິທະຍາກອນ ແມ່ນ ທ່ານ **ສົມພອນ ເຮືອງ** ວິງສາ ເປັນວິຊາການ ພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທືນ.

ເພື່ອເຊື່ອມສານວງກງານຕັດໄມ້ຂອງກຸ່ມຜູ້ຜະລິດໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ, ທ່ານ **ເຟັດສາຄອນ ແກ້ວພິລາ** ວັນ ເຊິ່ງເປັນຮອງຫົວໜ້າຂະແໜງປ່າໄມ້ ໄດ້ເອົາບົດຮຸງນຕົວຈິງໃນການຕັດໄມ້ປ່ອງແບບຖືກເຕັກນິກ ແລະ ໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດໃນການສົ່ງເສີມຢູ່ຫວງດນາມ ຂື້ນມາແລກປ່ຽນບົດຮຽນ. ນອກຈາກນີ້, ທ່ານ ກໍ່ໄດ້ໃຫ້ລາຍລະອຸງດ ກ່ຽວແກ່ກັບ ຄວາມເປັນມາຂອງ ແຕ່ລະຊະນິດໄມ້ປ່ອງ ແລະ ວິທີການຕັດກໍ່ ແຕກຕ່າງກັນໄປ.

ວາລະຕໍ່ມາ ເພື່ອເນັ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈແຜນງານຂະແໜງໄມ້ປ່ອງ, ທ່ານ ອາຈານ **ສຸວັນເຟັງ** ພົມມະສານ ເຊິ່ງເປັນທີ່ປຶກສາອາວຸໂສທາງດ້ານການຕະຫຼາດເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ມາຈາກ SNV ສູນ ກາງ ໄດ້ຂຶ້ນນຳສະເໜີ ທິດທາງລວມ ສຳລັບ ແຜນຍຸດທະສາດພັດທະນາໄມ້ປ່ອງ ແຂວງຫົວພັນ, ໂອກາດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ທີ່ອາດຈະເຮັດໃຫ້ ຂະແໜງການພັດທະນາໄມ້ປ່ອງບໍ່ບັນລຸ ເປົ້າໝາຍທີ່ຕັ້ງ ໄວ້ ສຳລັບປີ 2011 ຈົນເຖິງປີ 2015 ທັງນີ້ ກໍ່ເພື່ອເປີດແນວຄວາມຄິດຂອງຜູ້ແທນມາຈາກພາກສ່ວນ ຕ່າງໆໄດ້ຮັບຮູ້ທິດທາງ ແລະ ວິໄສຫັດ.

ຈາກນັ້ນ, ທ່ານ ເຟັດສຸລະຟົນ ຈຸລະຖິດາ, ທີ່ປຶກສາດ້ານພັດທະນາຍຸດທະສາດ ແລະ ນະໂຍບາຍ ໄມ້ປ່ອງ ຂອງອົງການ SNV ປະຈຳແຂວງຫົວພັນ ກໍ່ໄດ້ນຳສະເໜີຍຸດທະສາດໃໝ່ ວິທີການພັດທະນາ ຂອງຂະແໜງໄມ້ປ່ອງ ແມ່ນຈະສຸມໃສ່ນັກປະກອບການເປັນຫຼັກ ໃນເມື່ອໂຄງການຈົບລົງ ຊາວບ້ານ ແລະ ນັກປະກອບການຈະມີສາຍພົວພັນຊື້ຂາຍຢ່າງໝັ້ນຄົງ. ແລະຕໍ່ມາ, ທ່ານ ເພັດສຸລະພົນ ຈຸລະ ຖິດາ ກໍ່ນຳພາສົນທະນາກຸ່ມ ໂດຍເປີດໂອກາດໃຫ້ຊາວບ້ານ ແລະ ໂຮງງານ ຂື້ນລາຍງານສະພາບ ລວມ ແລ້ວຂັດຈ້ອນບັນຫາ ລົງໃສ່ບັດຄຳ ແລ້ວຕິດໃສ່ ກະດານ ເພື່ອຮັບຮູ້ນຳກັນ. ຈາກນັ້ນ, ກໍ່ໄດ້ ຍາຍບັດຄຳໃຫ້ແຕ່ລະທ່ານ ຊຸນລົງຜູ້ລະໜື່ງຄຳຕອບເປັນຢ່າງໜ້ອຍ ເພື່ອສະເໜີວິທີການແກ້ໄຂ ທີ່ແຕ່ ລະພາກສ່ວນຄິດວ່າດີທີ່ສຸດ. ໃນຕອນທ້າຍ, ກໍ່ໄດ້ສັງລວມ ແລະ ເປັນເອກະພາບກັນໃນຄຳຕອບ.

ສຳລັບພາກບ່າຍ, ທ່ານ ອາຈານ **ສຸວັນເພັງ ພົມມະສານ** ແລະ ທ່ານ **ເພັດສຸລະພົນ ຈຸລະຖິດາ** ໄດ້ ນ ໝຳກຸ່ມໂຮງງານຄົ້ນຄວ້າ ຜົນຂອງກອງປະຊຸມໃນຕອນເຊົ້າ ແລະ ຍົກເອົາບັນຫາທີ່ຕ້ອງແກ້ຮີບດ່ວນ ມາຕົກລົງຮ່ວມກັນກັບ ພາກທຸລະກິດ ເປັນຕົ້ນ ການສະໜອງໄມ້ປ້ອນໂຮງງານ ແລະ ການໃຫ້ລາຄາ ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ກຸ່ມໂຮງງານກໍ່ຮັບເອົາຢ່າງເປັນເອກະພາບ.

7. ຜົນໄດ້ຮັບຂອງກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື

ຜ່ານການປະຊຸມຫາລື ເຫັນໄດ້ວ່າ ຜູ້ແທນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ ໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມປະກອບຄຳເຫັນຢ່າງຈິງຈັງ ແລະ ໃນແນວທາງທີ່ສ້າງສັນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຜົນໄດ້ຮັບຂອງກອງປະຊຸມຄັ້ງນີ້ ບັນລຸເກີນຄາດໝາຍທີ່ໄດ້ ຕັ້ງໄວ້. ແຕ່ກໍ່ບໍ່ແມ່ນວ່າ ສຳເລັດຢ່າງສັ້ນເຊິງ ມັນເປັນພູງຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ ຂອງວູງກງານນະໂຍບາຍທີ່ຈະ ຕ້ອງໄດ້ ນຳເອົາໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຕໍ່ໜ້າຢ່າງເປັນຮູ້ປະທຳ. ໃນນັ້ນ, ປະກອບມີ 3 ຫົວຂໍ້ ທີ່ໄດ້ ຕົກລົງໃນທີ່ປະຊຸມ ເພື່ອຈະໄປສະໜັບສະໜູນ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການລົງທືນໃນອຸດສະຫະກຳ ຂະແໜງໂຮຮງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ໃຫ້ມີການພັດທະນາ ຄວບຄູ່ກັບການສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ອາຊີບທີ່ ໝັ້ນຄົງແກ່ຊາວບ້ານ. ສິ່ງທີ່ຈະນຳໄປແກ້ໄຂໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບແຜນຍຸດທະສາດ ປະກອບມີດັ່ງນີ້:

7.1. ທິດທາງແກ້ໄຂ ເພື່ອສະໜອງໄມ້ປ່ອງປ້ອນໂຮງງານໃຫ້ພຸງພໍ

- ພົບປະໂອ້ລົມ, ປຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ກັບພະແນກ ການເງິນ, ຂະແໜງສວນສາອາກອນ, ພະແນກ ອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, ແລະ ພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເພື່ອຊອກຫາຂໍ້ ຕົກລົງຮ່ວມກັນໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ (ຫຼື ອາດນຳໄປສູ່ ວຸງກງານຜ່ານປະຕູດງວ?)
- ຫຼຸດຜ່ອນ ອາກອນ ແລະ ຄ່າສີ້ນເປືອງຕ່າງໆ ແລ້ວໃຫ້ໂຮງງານໄປຍົກລາຄາຊື້ໄມ້ປ່ອງ ຈາກຊາວບ້ານສູງຂື້ນ
- ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກັບໂຮງງານ ຖ້າຫາກພາກລັດຫຼຸດຜ່ອນອາກອນ ແລະ ຄ່າສີ້ນເປືອງຕ່າງໆ ລົງໃຫ້ ເພື່ອຮັບປະກັນໄດ້ວ່າ ໂຮງງານຈະເພີ້ມລາຄາໃຫ້ຊາວບ້ານແທ້
- ໂອ້ລົມກັບຊາວບ້ານ ເພື່ອຊອກຫາບາງວິທີການ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນເພື່ອໃຫ້ ຊາວບ້ານອື່ນເຂົ້າໄປຕັດໄມ້ໃນບ້ານ ບົນພື້ນຖານຕ່າງຝ່າຍຕ່າງໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ
- ປະເມີນຄວາມສາມາດຂອງແຕ່ລະບ້ານ ວ່າຈະສາມາດຕັດໄມ້ປ່ອງປ້ອນໂຮງງານໄດ້ຫຼາຍ ປານໃດ ແລະ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ກໍ່ຫາຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ ເພື່ອໃຫ້ໂຮງງານເອົາບ້ານອື່ນເຂົ້າໄປຕັດ ຕາມລະບຸງບການຄວາມຍືນຍົງ
- ໃນຄະນະດຽວກັນ, ອົງການ GRET ຈະດຳເນີນການຈັດສັນປ່າໄມ້ປ່ອງທຳມະຊາດ ໃນ ບ້ານເດີຍ ແລະ ບ້ານພູນກາງ
- ສະໜອງແຫຼ່ງທືນ ຈຳນວນ 3,000,000 ກີບ 5,000,000 ກີບ ໃຫ້ສອງບ້ານທີ່ໄດ້ ຈັດສັນປ່າ ເພື່ອເປັນກອງທືນໝູນວຽນໃນການບໍລິຫານປ່າໄມ້ປ່ອງ
- ກຳນົດລາຄາຮ່ວມກັນ ລະຫວ່າງຊາວບ້ານ ແລະ ຮງງານ ໂດຍບໍ່ເຮັດໃຫ້ລາຄາຢູ່ ຝ່າຍລາວ ແລະ ຫວງດນາມ ແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍຈົນເກີນໄປ
- ຂັ້ນເທີງ ອະນຸມັດໃຫ້ໂຮງງານເຂົ້າໄປຕັດໄມ້ໃນບ້ານທີ່ໂຮງງານລົງທືນສ້າງທາງໄປກ່ອນ ລ່ວງໜ້າ ຖ້າຫາກບ້ານບໍ່ຕັດໃຫ້ໂຮງງານ
- ປັບປຸງການຂໍໂກຕ້າຂອງໂຮງງານໃຫ້ເຂົ້າລະບົບ ແລະ ສະດວກງ່າຍຂື້ນ

7.2. ທິດທາງແກ້ໄຂ ເພື່ອປັບປຸງລາຄາຊື້ຂາຍໃຫ້ຊາວບ້ານ

- ຄົ້ນຄວ້າປຶກສາ ກັບພະແນກ ການເງິນ, ຂະແໜງສວນສາອາກອນ, ພະແນກ ອຸດ ສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, ແລະ ພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເພື່ອຊອກຫາຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ
- ອາກອນໂກຕ້າ (45 ກີບ/ກລ) ອາດຈະຫຼຸດຕ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງຮັກສາໄວ້
- ພາສີສິ່ງອອກ (10%) ອາດຈະຫຼຸດຕ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງຮັກສາໄວ້
- ເສຍພັນທະໃຫ້ບ້ານ (5 ກີບ/ກລ) ອາດຈະຫຼຸດຕ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງຮັກສາໄວ້
- ເສຍຄ່າບູລະນະປ່າ (10 ລຳ/0.1 USD\$) ອາດຈະຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງຮັກສາໄວ້
- ເສຍຄ່ຳເອກະສານຜ່ານດ່ານ (250,000 ກີບ/ ຄັນລົດ) ອາດຈະຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງ ຮັກສາ
- ເສຍຄ່າກວດກາສິນຄ້າກ່ອນເຄື່ອນຍ້າຍ (50,000 ກີບ/6 ຄົນ/ຄັ້ງ) ອາດຈະຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງຮັກສາໄວ້
- ເສຍຄ່າເອກະສານສິ່ງອອກ (350,000 ກີບ/ຄັ້ງ) ອາດຈະຫຼຸດຕ່ອນ ຫຼື ຍັງຄົງຮັກສາໄວ້

7.3. ການພັດທະນາ ນະໂຍບາຍຫຼຸດຕ່ອນອາກອນໂກຕ້າໄມ້ປ່ອງ

- ທົບທວນນະໂຍບາຍໂກຕ້າທີ່ມີຢູ່ໃນປະຈຸບັນ
- ຈັດປະຊຸມກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຜູ້ທີ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ ເພື່ອນຳສະເໜີ ເລື່ອງນະໂຍບາຍໂກຕ້າທີ່ມີ ແລະ ປະກອບຄຳເຫັນຮ່ວມກັນ
- ຮ່າງນະໂຍບາຍໂກຕ້າທີ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ຂະແໜງການພັດທະນາໄມ້ປ່ອງ ແລະ ຊອກຫາທາງເລືອກທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ເພື່ອຫຼຸດຕ່ອນອາກອນໂກຕ້າໄມ້ປ່ອງ
- ທົດລອງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນບາງບ້ານທີ່ກຳນົດໃຫ້ເປັນເປົ້າໝາຍ
- ຕິດຕາມ ແລະ ປັບປຸງນະໂຍບາຍການຫຼຸດຕ່ອນອາກອນໂກຕ້າໄມ້ປ່ອງ ສຳລັບ ແຂວງຫົວພັນ
- ຜັນຂະຫຍາຍຜົນສຳເລັດໄປສູ່ເຂດອື່ນ

8. ບົດສະຫຼຸບໂດຍຫຍໍ້

ກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງ, ເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ກຳນົດຕາມວາລະກອງປະຊຸມ ແລະ ວິທີການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອຕອບສະໜອງປັດໄຈໃນການສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການລົງທືນ ໃຫ້ຫຼາຍຂື້ນໃນຂະແໜງອຸດສະຫະກຳໄມ້ປ່ອງ ແລະ ພ້ອມທັງສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ ໂຮງງານແປ ຮູບໄມ້ປ່ອງທີ່ມີຢູ່ໃນປະຈຸບັນໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ. ສາມບັນຫາ ທີ່ໄດ້ມີທິດທາງແກ້ໄຂ ຄວນຈະນຳໄປຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດໃຫ້ຖືກແກ້ຄື: 1. ສະໜອງວັດຖຸດີບປ້ອນໂຮງງານ ໂດຍກຳນົດລາຍລະອຸງດໃນຂໍ້ 7.1 ຂ້າງ ເທີງ; 2. ລາຄາຊື້ຂາຍໃຫ້ມີຄວາມເປັນທຳຕໍ່ຊາວບ້ານ; 3. ນະໂຍບາຍການຫຼຸດຕ່ອນອາກອນໂກຕ້າ ຖືກອະນຸມັດ ແລະ ຮັບຮອງ ເພື່ອສ້າງແຮງຈູງໃຈ ດືງດູດເອົານັກລົງທືນ. ຖ້າຫາກບໍ່ຖືກແກ້ ແມ່ນແນວ

ໂນ້ມການປິດກິດຈະການໂຮງງານແປຮູບໄມ້ປ່ອງ ຈະເປັນຜົນທາງລົບ ຕໍ່ຂະແໜງການພັດທະນາ ໄມ້ປ່ອງ ຂອງແຂວງຫົວພັນໃນຕໍ່ໜ້າ.

ຂໍ້ສະເໜີ 9.

ກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວ ຄວນມີການຈັດ ທຸກໆ ສາມເດືອນ ແລະ ນຳເອົາບັນຫາ ທີ່ແກ້ບໍ່ໄດ້ ຈາກກອງ ປະຊຸມຄັ້ງນີ້ ມາທົບທວນກັນອີກ ຫຼື ອາດຈະນຳເອົາບັນຫາ ອັນໃໝ່ໆ ມາແກ້. ສະຖານທີ່ປະຊຸມ ຈະ ໝູນວຽນເປັນເຈົ້າພາບ ເພື່ອສ້າງຄວາມປອງດອງ ແລະ ສາມັກຄີຮັກແພງ (ໝູນວຽນຈັດປະຊຸມ ແມ່ນ : ແຂວງ, ເມືອງ , ບ້ານ, ໂຮງງານ, ອື່ນໆ).

ບົດຮຸງນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ 10.

ເປັນກອງປະຊຸມ ທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ເປັນປະໂຫຍດ ກັບ ທຸກໆພາກສ່ວນ ທີ່ນຳເອົາບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ມາແກ້ໄຂຮ່ວມກັນ ບົນພື້ນຖານຕ່າງຝ່າຍຕ່າງໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ສົນທະນາໃນ ທາງທີ່ສ້າງສັນ ໂດຍ ຫຼີ້ກລ້ຽງການຫັກລ້າງເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ.

ທີ່ ຊຳເໜືອ, ວັນທີ 23 ມີນາ 2012

ປະທານກອງປະຊຸມ:

<u>ຜູ້ລາຍງານ:</u>

ທ່ານ ໄມເລີຍ ພີມມະສອນ ຮອງຫົວໜ້າ ພຜທ ແຂວງຫົວພັນ

ສົມພອນ ເຮືອງວົງສາ ວິຊາການ ພຜທ ແຂວງຫົວພັນ

ເອກະສານຕິດຄັດ 1.

ວາລະກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື ໃນຄັ້ງວັນທີ 20 ມີນາ 2012

ວັນເວລາ	ວັນເວລາ ລາຍລະອງດການດຳເນີນປະຊຸມ		ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ
8.00 - 8.30	ລົງທະບູງນ	ແຄຄ໗ອກ	ไมดำ
8.30 - 8.45	ເປີດພິທີ ແລະ ກ່າວຈຸດປະສົງ	ໃຫ້ທິດຊີ້ນຳ	ປະທານ
8.45 – 9.15	ນຳສະເໜີພາບລວມຂອງຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ ຕັດໄມ້ປ້ອນ ໂຮງງານ, ສະພາບລວມ, ຂໍ້ຄົງຄ້າງ ແລະ ສະເໜີ ທິດແກ້ໄຂ	ນຳສະເໜີຜ່ານຈໍ ພາບ	ສົມພອນ ເຮືອງ ວົງສາ
9.15 - 9.45	ສະເໜີແຜນຜະລິດຂອງໂຮງງານ	ລາຍງານສະພາບ ລວມ	ຕ່າງໜ້າ ໂຮງງານ
9.45 – 10.30	ສະເໜີແຜນຜະລິດຂອງຊາວບ້ານ	ລາຍງານສະພາບ ລວມ	ຕ່າງໜ້າກຸ່ມຕັດ ໄມ້
10.30 - 10.45	ພັກຜ່ອນ ດື່ມກາເຟ		
10.45 - 11.00	ແນວຄວາມຄິດໃນການພັດທະນາເສີມສ້າງຄວາມ ສາມາດ ອີງໃສ່ ນັກປະກອບການ ເປັນຫຼັກ	ເຈັ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຝີດ	ເພັດ
11.00 – 11.30	ປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບ ການຕັດໄມ້ປ່ອງປ້ອນໂຮງງານ ໃຫ້ໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ (ປະກອບ ຄຳເຫັນຮ່ວມກັນ) - ເລືອກບ້ານຕົວແບບ ໃນການຈັດສັນປ່າໄມ້ປ່ອງ - ກຳນົດເອົາບ້ານຕົວແບບ ທີ່ຈັດຕັ້ງກຸ່ມຕັດໄມ້ປ້ອນ ໂຮງງານ	ເຈັ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຝີດ, ສະກອດຕິດ ເຈັ້ຍ, ບັດຄຳ	ເໜັງ ແລະ ເພັດ
11.30 – 12.00	ປົກສາຫາລື ລະບົບການຂໍອະນຸມັດໂກຕ້າໄມ້ ໃຫ້ ສະດວກຂື້ນ ແລະ ສ້າງນະໂຍບາຍທີ່ເອື້ອອຳນວຍ ໃຫ້ພາກທຸລະກິດ ຍ່າງໜ້ອຍ ມີໜື່ງນະໂຍບາຍ ໃນປີ ນີ້ - ທົບທວນ ລະບົບຂໍໂກຕ້າໄມ້ປ່ອງ ທີ່ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດຜ່ານມາ - ຍົກນະໂຍບາຍທີ່ສຳຄັນຂື້ນມາ ເພື່ອໄປແກ້ຂອດ ບັນຫາຂະແໜງການໄມ້ປ່ອງຂອງແຂວງຫົວພັນ ເພື່ອ ເປັນບົດຮຸງນໃຫ້ແຂວງອື່ນ ເອົາໄປຜັນຂະຫຍາຍ	ເຈັ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຝີດ, ສະກອດຕິດ ເຈັ້ຍ, ບັດຄຳ	ເພັງ ແລະ ເພັດ
12.00 - 13.30	ຮັບປະທານອາຫານທ່ຽງຮ່ວມກັນ ແລະ ປີດກອງ ປະຊຸມ	ໃຫ້ທິດຊີ້ນຳຈາກ ປະທານປະຊຸມ	ປະທານ
13.30 – 15.00	ໂອ້ລົມກັບໂຮງງານ ຢູ່ຫ້ອງການໂຄງການ		ເພັງ ແລະ ເພັດ

Multi-Stakeholder Consultation Workshop on

Creating Enabling Bamboo Investment Environment & Strengthening Existing Bamboo Factories in Houaphanh, Lao PDR.

Venue: 4th floor of Department of Finance, XamNeua city, Houaphanh province
Date: 20 March 2012

©2012, All Rights Reserved

Written by:

Somphone Heuangvongsa, DPI Policy Coordinator Phetsoulaphonh N. Choulatida, Strategy Development & Policy Advisor

23 March 2012

ໂຄງການ ພັດທະນາໄມ້ປ່ອງ ແຂວງຫົວພັນ Bamboo Sector Development Project, Houaphanh Province

Table of Content

1.	Background and rationale	14
2.	Introduction	15
3.	Objectives of the workshop	16
4.	Participants attended	16
5.	General workshop delivery	16
6.	Methods/process of the workshop	17
7.	Workshop results	
	7.1. Supplying bamboo culms to factories sufficiently	18
	7.2. Increasing price for farmer side	18
	7.3. Developing policy on quota exemption for bamboo sector development in Houaphanh	
8.	Executive summary of the workshop	18
9.	Suggestions and recommendations	19
10.	Lessons learned	19

BACKGROUND AND RATIONALE

The Bamboo Development Sector in Houaphanh province is under-commercialization, it's not easy in shifting from traditional production to insustrialization. Since 2007, the paper pulp factory in Sobbao district started operation on any type of bamboo, the paper pulp is semi-product which will product the burning paper in term of Buddhism religional worship, Vietnam and China are targeted market segment for export. And this factory is classified as a pioneer but the pollutant drainage system cannot doubt for friendly environment, it needs additional assessment. In 2008 later, 2nd bamboo processing industry was emerged in ViengXai district. Teng and Souphaphone have been recognized as bilateral license holding between Vietnamese and Lao capital. Only one year of operation then it was closed temporary in late 2009 until present due to shortage of raw materials and Vietnamese currency went down. By the way, this factory has planed to re-open the operation his business.

Following by LeMinhChau and Vongthone factories, both of them started operating their bamboo business since 2009 and 2010 respectively. Most of their processing concentrates on semi-products namely bamboo slats, bamboo strips, chop-sticks, tooth pick, barbecued skewer, and incense-stick. Consequently, the flow of product goes to Vietnam. Unluckily, the Vongthone factory trends to be closed its operation by early 2012 and LeMinhChau will take village bamboo suppliers from Vongthone. Consequently, Houaphanh remains only LeMinhChau bamboo processing factory but we cannot also doubt the stability of the LeMinhChau factory, it might be closed if two key issues, such as shortage of raw materials and time consuming for quota system, are not solved seriously by concerned departments of the government.

So far, those bamboo factories have persistently been taken an adventure, if three keys issues never solve seriously the absence of bamboo industries in Houaphanh will be under-developed. Hence, three keys issues are: 1. Shortage of raw materials feeding to factories due to farmer is unable to cut; 2. unfair price is introcuced to farmers; 3. Investors are not sure about investment policy, it does not support seriously.

Table 2. Bamboo processing factories in Houaphanh

Factory owner	Type of business	% of business holding	Location	Value chain	Type of bamboo	Contact details
Mr. Vongthone	LeXuanTeng bamboo processing company	Combination of Vietnamese and Lao capital	Ban Phoun Kang in ViengXay	Slats, Strips, Incense sticks, tooth picks	Mai Kuan, Mai Hia	Tel.+856 (030)5161347; 9122752 +856 20 98364009
Mr. LeMinhChau	LeMinhChau bamboo processing conpany	100% owned by Vietnamese	Ban Deuy in ViengXay	Slats, strips, chop stick, Incense sticks, tooth picks	Mai Kuan, MaiLouang, Mai Hia	Tel.+856 (020)23484603
Mr. Teng	Souphaphone bamboo processing co.,Ltd	Combination of Vietnamese and Lao capital	Ban VangHai in ViengXay	Chop stick, Incense sticks, tooth picks	Mai Kuan, Mai Hia	Tel.+856 (020)55665017 +856(064)312315
Mr. Long	Sobbao paper pulp factory Co.,Ltd	100% owned by Vietnamese	Ban MuangHom in Sobbao	Paper pulp	Any type of bamboo	Tel.+84 931 204 674

(Source: SNV, 2012)

2. INTRODUCTION

In supportive provision of bamboo development value chain in harmonizing with development of supportive favourable policies in Houaphanh province, community based is one approach that we're emphasizing on it. The key driven issue that we have to pay attention is, build the trust for local traders in order to help them operate their business smoothly in bamboo sector by developing from semi-products to final products as the aim of provincial strategic plan of Houaphanh. The ultimate benefit scaters entire community which known as "win-win" meaning to say that farmers have stable income and employment, private sector gains profit from bamboo investment and provincial treasury benefits as well. Therefore, it requires a proper working approach of Public Private Partnership (PPP) through bamboo natural forest menagement in effective way. In the past six years, bamboo factories in Houaphanh province operate not full to the brim due to shortage materials supply to factories. So far, some factories were closed operation, it trends to have only one factory in ViengXai district moving forward its operation and we can not doubt when it will likewise close if lack of raw materials supply to factory same as other factories before.

Consequently, Department of Planning and Investment (DPI) in the name of bamboo taskforce in Houaphanh province together with district authorities of XamNeua, ViengXai, Sobbao and concerned departments helped to organize this consultation workshop in order to implement the Houaphanh bamboo strategy and main activity of this workshop is to introduce the results of bamboo factories study in two districts of ViengXai and Sobbao in Houaphanh province, Lao PDR and then raise up the findings and together identify an appropriate direction. Therefore, this workshop officially held on March 20, 2012 at 8.30 am. The venue took place at the 4th floor of department of finance under figureheaded by Sir **MaiLeoi Phimmasone** the duputy head of DPI and he is on the name of bamboo taskforce committees.

There are 29 representatives (seven females) from concerned departments of government and private sectors have invited to attend this meaningful workshop. Therein including provincial departments, ditrict authotities, district offices, village clusters and villages, farmer groups, factories, LCB and GRET-SNV at aiming of consultation on creating enabling bamboo investment environment & strengthening existing bamboo factories in Houaphanh. In view of this, stable income generating and employment are popularized issues that we raised up to consult.

To ultilize a half day of workshop, Mr. **Somephone Heuangvongsa**, Mr. **Phetsoulaphonh N. Choulatida** and Mr. **Souvanpheng Phommasane**, in the name of multi-stakeholder workshop, facilitated audience in group discussion by brainstorming them put issues on the table to find out the short-term and long term solutions. The atmosphere of discussion was seriously agrued and it seemed to be uncontrollable. Definitely, three hot topics have been chlonic during last 6 years til present are finalised with same agreement and they will bring separately specific meeting to further discussion with Department of finance, division of taxation, Deaprtment of Trade and Commerce, Provincial Agriculture and Forestry, and Department of Planning and Investment.

OBJECTIVES OF THE WORKSHOP

By creating enabling bamboo investment environment & strengthening existing bamboo factories in Houaphanh. Therefore, this multi-stakeholder workshop was invited concerned parties for discussion in the round table at provincial conference and our objectives are:-

- ♣ To create an atmosphere of good relationship and trust building among bamboo stakeholders
- ♣ To give an opportunity for factory representative introduces production plan and its survival extent
- ♣ To discuss on problem issues from producer, factory and government related to bamboo SME
- ♣ To identify key interventions which can be helpful for bamboo factories in Houaphanh province

4. PARTICIPANTS ATTENDED

The Participants who are attended whole sessions of this workshop consists of:-

- 1. Mr. MaiLeoi Phimmasone, Deputy head of DPI
- 2. Mr. Phoneseng Zomvathvong, Head of Industry and Handicraft Dividion
- 3. Mr. Phetsakone Keophilavanh, Deputy Head of Forestry Dividion
- 4. Mr. Kham Hommixai, Vice-District Governor of ViengXai
- 5. Mr. Inphone Khammixai, Deputy Head of DOIC of ViengXai
- 6. Madam LeMinChau, Deputy director of Bamboo Processing Factory in ViengXai
- 7. Mr. Teng, Director of Souphaphone Bamboo Factory
- 8. Mr. Khiaythong Phimmasone, Production Manager of Vongthone Bamboo Factory
- 9. Mr. Doviet, Representative of LeXuanTeng as shared-holder of Vongthone Factory
- 10. Mr. Somphone Heuangvongsa, DPI Policy Coordinator
- 11. Mr. Souvanpheng Phommasane, Senior NTFP marketing Advisor
- 12. Mr. veth Soutthivong, Forest Resource Management Advisor
- 13. Mr. Phetsoulaphonh N. Choulatida, Strategy Development & Policy Advisor
- 14. Mr. Khamlek Heuangphoxai, Diretor of Phoxai Development Consulting Co., Ltd
- 15. Mr. Maila, Village chef of Ban NaHo
- 16. Mr. Vongsy, Representative of Bamboo Harvesting Group in Ban NaHo
- 17. Mr. Somsy, Village chef of Ban Soi
- 18. Mr. Sonmany, Village chef of Ban Deuay
- 19. Mr. Singphone, Village chef of Ban PhounSanh
- 20. Mr. Chanhpheng, Representative of Bamboo Harvesting Group in Ban PhounSanh
- 21. Mr. Phouthong, Village chef of Ban PhounNeua
- 22. Mr. MaiSy, Village chef of Ban PhounKang
- 23. Mr. Chanhphone, Village chef of Ban NaTarn
- 24. Mr. Amphone, Representative of Bamboo Harvesting Group in Ban NaTarn
- 25. Miss. Dalivanh Phouthphong, YDP in Business Plan
- 26. Mr. Sitthideth Nguamboupha, YDP in NTFP
- 27. Miss. Maikham Soukkhathammavong, SNV admin in Houaphanh
- 28. Miss. Nouacksone keodouangssine, National Intern
- 29. Miss. Vonemany Phommalath, national intern

GENERAL WORKSHOP DELIVERY

This workshop carried out and spent half day, the resource persons introduced the overview of value chain of bamboo culm supply to factory, problems and challenges in order to open democratic discussion stage for different actors to provide idea, comments toward hot issues and finalize the best solutions for intervention of government, factory, and farmer side. The procedure is given an opportunity for different actors to share idea and present their own preferable options and come up with prioritizing option for an optimal level. By achieving this, facilitators used cards and distributed to everyone to write down their thought and played with those cards for sceening issue. For the afternoon session, we had meeting with factory owners only to identify how we implement the results of workshop in the morning. Agreement was done by whole factory owners and ready to involve if government reduce tax and price will be given to farmer side and factory owner will have increased productivity.

METHODS/PROCESS OF THE WORKSHOP

In the morning session, delegations from the province, district of ViengXai, Villages and private sector have received a briefed study report on current situation of factory operation, problems and challenges of this value chain and some tentative solutions which have dailgued with communities and traders are introduced to audience in order to make an understanding in the same level before moving to next session. This session has conducted by Mr. **Somephone Heuangvongsa**, the policy coordinator from the DPI.

To make link of bamboo sustainable harvesting method, Mr. **Phetsakhone Keophilavanh** as the Deputy Head of forestry division, he shared the successful lesson learnt from Vietnam to explain how Vietnamese farmers have been doing and Lao people currently cut. And then, he gave a detail about different types of bamboo and the method of growing, the cutting method is also differently from each other, he said.

Next session, increasing people understanding bamboo sector development programme, Mr. **Souvanpheng Phommasane** as senior NTFP Marketing Advisor, he was given the idea of Houaphanh Bamboo Strategy, opportunity and challenges was set from 2011-2015. This is the entry point to open participants'mind knowing on the bamboo vision and direction of how we will go about.

Since people there knew story well, Mr. **Phetsoulaphonh N. Choulatida** as Strategy Development and Policy Advisor, he advised about new paradigm shift of how important is for working with private sector. Meaning that, we're current focussing to traders, investors and factory owners (local government was surprising why we help traders, not farmers, they're still questioned us at that time) but whenever project phases out the traders, investors and factory owners will stay there and buy products from farmers, project does not buy but project capacitate private sectors to make a good relationship with farmers. When people understood then we proceeded to group discussion by giving three main issues what they have and find out the proper solutions. Meta-cards were used and one person can write down on the card minimum 3 option what they prefer to solve. Summary was done together on the wall and people can remove if they see it is same or similar idea.

The afternoon session, Mr. **Souvanpheng Phommasane** and **Phetsoulaphonh N. Choulatida** worked with factory owners and the meeting took place at SNV office in Houaphanh. We discussed deeper about the results of morning session. We sought urgent task to be done ahead during waiting tax exemption approval from government side, it is not easy and time consuming we hope. The aggreement is firstly we will facilitate the supply and demand from both side (factory and farmer) and secondly is price scheme these are adopted by factory owners.

WORKSHOP RESULTS

This workshop denoted that all participants seriously provide information and their own perspective to encourage this value chain go smoothly and people happy from this. The methodology of consultation was carried out entertainingly and we achieved poutput more then we expected. This is not meant that we're successful, it is just the beginning of favourable policy creating, and we will bring these three issues to implement even if the output will be slow or fast as long as they support all actors in the bamboo sector. Therein, there are three tpoics were agreed with whole audience and they will serve in creating enabling bamboo investment environment in harmonizing with generating stable income and employment for villagers. The things that we will do are mentioned below of next page:

7.1. SUPPLYING BAMBOO CULMS TO FACTORIES SUFFICIENTLY

- Talk with Department of Finance, Taxation division, DIC and PAFO it needs for a common and agreed upon approach and implementation (one stop shop?)
- Reduce levies for factory side and increase price for farmer side
- Make an agreement with factories if Government reduces levies and fees
- Discuss with farmers to allow other villages cutting bamboo culms to factory
- Assess capability of each village to cut bamboo culms to factories and remain is given to factories cutting according to quota application
- In the same time, GRET will implement Natural Bamboo Forest management in two villages of Ban Duay and PhounKang as result of workshop today
- Provide village fund in amount of 3.000,000 LKIP 5.000,000 LKIP to villages where completely done Natural Bamboo Forest Management
- Pricing scheme is set participatory with farmers and factories, don't make any big different from Vietnam side
- Local government allows factories cut culms from villages where they construct road to forest base on law and regulation
- Improve quota process simplifier; the quota should perfectly be set up based on the resources supply

7.2. INCREASING PRICE FOR FARMER SIDE

- Discuss with concerned departments of bamboo taskforce to reduce levies and fees from factories and increase price for farmer
- Probably reduce or maintain Quota fee (45 LKIP/Kg)
- Probably reduce or maintain Export tax (10%)
- Probably reduce or maintain village fee (5 LKIP/Kg)
- Probably reduce or maintain the reforestation fee (10 culms/0.1 USD\$), known as guota document
- Probably reduce or maintain document fee for International check point (250,000 LKIP/ vehicle)
- Probably reduce or maintain the inspection fee before moving from factory gate (50,000 LKIP/person/time)
- Probably reduce or maintain export permit and document fee (350,000 LKIP/time)

7.3. DEVELOPING POLICY ON QUOTA EXEMPTION FOR BAMBOO SECTOR DEVELOPMENT IN HOUAPHANH

- Review the current quota policy
- Conduct consultation workshop with concerned stakeholders and interested groups
- Draft a revise quota system and develop many options to exempt tax and quota
- Try out the implementation in pilot villages
- Follow up and improve exempt tax and quota for bamboo sector in Houaphanh
- Scale up

EXECUTIVE SUMMARY OF THE WORKSHOP 7.

This workshop has met its objectives and proposes as it planned. Hence, to respond factor in creating enabling bamboo investment environment & strengthening existing bamboo factories in Houaphanh. Three hot issueses were identified the solution should implement following discussion by whole participants mentioned such as: 1. Supplying bamboo culms to factory sufficiently as mentioned in 7.1 above; 2. Price should be fair for farmers; and 3. Quota exemption policy should be approved and implemented in order to provide incentive to investors. If three hottest issues cannot be solved properly, the tendency of closing factory open ation is high and it will be negatively to develop bamboo sector in future.

8. SUGGESTIONS AND RECOMMENDATIONS

We could organize workshop like this in each three month and bring unsolvable isuues from this workshop in order to review why it cannot be solved properly or we may bring new hot issues for solving together. For the venue, it can be rotated from province, district, factory and farmer by assigning host for making friend and trust building.

LESSONS LEARNED 9.

It is meaningful and useful workshop for every actor that never happen like this before, it brought problems and challenges putting on table and together solve base on same propose and benefit by discussing in enterained way and avoiding conflict to any damage ech other.

Done in XamNeua, Date 23 March 2012

Chairperson:

Reported by:

Sir MaiLeoi Phimmasone D.H of Department of Planning & Investment Somephone Heuangvongsa **DPI Policy Coordinator**

Appendix 2. Workshop agenda on March 20, 2012

Date and time	Half-day program	Tools	Resource person
8.00 – 8.30	Registration	Registration sheets	Ms. Maikham
8.30 – 8.45	Introduction of objective and opening ceremony	Given speech	Vice-provincial governor
8.45 – 9.15	Presentation of bamboo factory status, constraints and proposed solutions	PowerPoint, LCD, Laptop	Mr. Somphone Heuangvongsa (DPI)
9.15 – 9.45	Presentation of bamboo factory production plan and factory voice	Saying something	Factory representative
9.45 – 10.30	Presentation of bamboo harvesting group's plan and farmer's voice	Saying something	Harvesting group leader
10.30 – 10.45	10.30 – 10.45 Coffee break		
10.45 – 11.00	SNV concept on enterprise-oriented for paradigm shift of capacity development	Flipcharts and markers	Phet
11.00 – 11.30	Brainstorming and facilitating on bamboo supply intervention (verifying with whole audience) - Identify pilot village for bamboo forest management - Identify pilot village for harvesting formulation	Flipcharts, markers, paper tapes and meta- cards	Souvanpheng & Phet
11.30 – 12.00	Facilitating on quota system intervention and pushing at least one policy for supporting bamboo factory environment for this year - Verify current quota system - Raise up an important policy to be addressed	Flipcharts, markers, paper tapes and meta- cards	Souvanpheng & Phet
12.00 – 13.30	Collective lunch and closing ceremony	Given suggestion	Vice-provincial governor
13.30 – 15.00	Working with factory directors in SNV office	White board and markers	Souvanpheng & Phet